

Primària

Ciències de la natura 5

Programació

Unitat 3

1. Presentació de la unitat
2. Objectius didàctics
3. Continguts de la unitat / Criteris d'avaluació / Estàndards d'aprenentatge avaluable
4. Selecció d'evidències per al dossier d'aprenentatge (*portfolio*)
5. Competències: descriptors i acompliments
6. Tasques
7. Estratègies metodològiques
8. Recursos
9. Instruments d'avaluació
10. Mesures per a la inclusió i l'atenció a la diversitat
11. Autoavaluació del professorat

1. PRESENTACIÓ DE LA UNITAT

Títol

Els ecosistemes.

Descripció de la unitat

La present unitat oferix una panoràmica sobre les interrelacions entre els diferents regnes d'éssers vius i els factors canviants que n'afecten la supervivència, i també sobre el paper de l'espècie humana al planeta. La seqüència d'aquest estudi es fa en cinc dobles pàgines:

- Els elements que caracteritzen l'ecosistema.
- Les relacions alimentàries que es donen en un ecosistema.
- Altres relacions, no tròfiques, que es donen en un ecosistema.
- Les diferents adaptacions dels organismes d'un ecosistema.
- Les influències de l'espècie humana en els ecosistemes.

La tasca final proposa l'estudi ampli d'un ecosistema (la sabana africana) com a model per a analitzar altres ecosistemes pròxims o exòtics. Com en altres casos, es pretén que l'alumnat siga capaç d'utilitzar diferents fonts d'informació a l'hora de buscar dades, i que siga sistemàtic i ordenat en les seues anàlisis i reelaboracions, per a arribar a formular hipòtesis i contrastar-les amb companys i companyes de classe.

A través de les diferents activitats proposades en la unitat, es pretén que l'alumnat adquireisca els coneixements següents:

- Què són els ecosistemes.
- Les relacions alimentàries que hi ha en els ecosistemes.
- Altres relacions entre éssers vius que hi ha en els ecosistemes.
- Les adaptacions dels éssers vius.
- La relació entre les persones i els ecosistemes.
- Estudiar un ecosistema.

Temporalització:

Novembre Desembre

2. OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer l'ecosistema, els components i la classificació.
- Definir *biocenosi* i identificar les relacions en els ecosistemes.
- Adquirir una idea general d'adaptació dels éssers vius i identificar-ne alguns tipus.
- Identificar recursos naturals renovables.
- Comprendre l'acció dels éssers humans en els ecosistemes i valorar la idea de desenvolupament sostenible.
- Desenvolupar la sensibilitat davant dels problemes ambientals i promoure actituds d'estalvi de recursos.
- Comprendre informacions i adquirir vocabulari sobre ecosistemes per a expressar coneixements de forma oral i escrita.

- Utilitzar estratègies matemàtiques per a resoldre problemes sobre productors, consumidors i descomponedors.
- Utilitzar diferents TIC per a tractar la informació i ampliar els coneixements sobre els ecosistemes.

3. CONTINGUTS DE LA UNITAT - CRITERIS D'AVUACIÓ - ESTÀNDARDS D'APRENTATGE AVALUABLES

Continguts	Criteris d'avaluació	Estàndards d'aprenentatge avaluable
<ul style="list-style-type: none"> • Els ecosistemes i els seus elements. • Els biòtops dels ecosistemes. Tipus d'ecosistemes segons els biòtops. • Les biocenosis en els ecosistemes. • Les relacions en els ecosistemes. • L'equilibri en un ecosistema. • Descripció, en la realitat i mitjançant imatges, d'ecosistemes i dels seus elements. • Identificació i descripció d'accions que modifiquen l'equilibri en un ecosistema. • Les relacions alimentàries en els ecosistemes. Éssers productors, consumidors i descomponedors. • Relacions en els ecosistemes entre éssers de la mateixa espècie: associacions gregàries, famílies i societats. • Relacions en els ecosistemes entre éssers de diferents espècies: mutualisme, comensalisme i parasitisme. • Adaptacions anatòmiques i funcionals dels éssers vius en els seus ecosistemes. • Característiques del desenvolupament de la humanitat en relació 	1. Adquirir la idea d'ecosistema, conèixer els elements que el componen i els tipus d'ecosistemes segons els biòtops.	<p>1.1. Definix <i>ecosistema</i>. Anomena els seus elements. Definix <i>biòtop</i>.</p> <p>1.2. Escriu una classificació d'ecosistemes segons els biòtops i descriu, en la realitat i en imatges, els elements que componen els biòtops de diferents ecosistemes.</p>
	2. Comprendre els conceptes de <i>població</i> , <i>biocenosi</i> , <i>relacions en els ecosistemes</i> , <i>equilibri</i> i causes que poden alterar-los.	2.1. Definix <i>biocenosi</i> . Identifica i descriu relacions en els ecosistemes. Definix <i>equilibri en un ecosistema</i> i descriu causes que l'alteren.
	3. Identificar i descriure diferents relacions alimentàries en els ecosistemes i classificar éssers vius segons les maneres d'alimentar-se en l'ecosistema.	3.1. Definix i descriu <i>relacions alimentàries</i> . Definix <i>productor</i> , <i>consumidor</i> i <i>descomponedor</i> , i identifica i anomena éssers productors, consumidors i descomponedors en diferents ecosistemes.
	4. Conèixer altres relacions entre éssers vius d'un mateix ecosistema: entre éssers de la mateixa espècie i entre éssers de diferents espècies.	4.1. Definix, anomena i identifica diferents agrupacions d'animals d'una mateixa espècie: associacions gregàries, famílies i societats, i associacions entre individus de diferents espècies: mutualisme, parasitisme i comensalisme.
	5. Adquirir la idea d'adaptació i identificar diferents tipus d'adaptacions dels éssers vius.	5.1. Definix <i>adaptació</i> i distingix entre adaptacions anatòmiques i funcionals. Identifica i descriu diferents adaptacions dels éssers vius, tant de l'entorn com dels presentats en imatges.
	6. Identificar recursos naturals renovables, conèixer les accions humanes en els	6.1. Definix <i>recursos naturals</i> , anomena recursos renovables i descriu les característiques negatives

<p>amb els impactes en els ecosistemes del planeta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • El desenvolupament sostenible i els seus principis bàsics. • Pautes per a l'estudi i la descripció d'un ecosistema. • Respecte per la naturalesa i actitud favorable cap a la conservació dels equilibris en els ecosistemes. • Comprensió d'informacions, adquisició de vocabulari, ús de la llengua com a instrument de comunicació i manteniment d'una actitud favorable cap a la lectura. • Coneixement i aplicació d'elements, operacions i estratègies matemàtics en resoldre problemes. • Coneixement i ús responsable de les TIC en investigar sobre els ecosistemes. • Ús d'estratègies per a tractar la informació, convertir-la en coneixement propi i aplicar-la a diferents contextos, i participació activa en el propi procés d'aprenentatge. • Iniciativa i perseverança a l'hora d'afrontar problemes i de defensar opinions, i desenvolupament d'actituds de respecte i col·laboració en treballar en grup. 	<p>ecosistemes i les seues conseqüències, i comprendre la idea de desenvolupament sostenible i les característiques més rellevants en les quals se sustenta.</p>	<p>del desenvolupament humà al planeta.</p> <p>6.2. Definix <i>desenvolupament sostenible</i> i descriu els principis bàsics que s'han de seguir per a aconseguir-lo.</p>
	<p>7. Desenvolupar la sensibilitat davant de problemes mediambientals i generar actituds d'estalvi de recursos.</p>	<p>7.1. Descriu característiques del planeta que hi fan possible la vida. Definix <i>biosfera</i> i <i>biodiversitat</i>.</p> <p>7.2. Mostra respecte per la natura i proposa accions per a la conservació dels equilibris en els ecosistemes.</p>
	<p>8. Comprendre informacions, adquirir vocabulari sobre ecosistemes, expressar coneixements i opinions de forma oral i escrita, i mostrar interès per la lectura de textos sobre espais naturals.</p>	<p>8.1. Comprén informacions, adquirix vocabulari sobre ecosistemes, expressa coneixements i opinions de forma oral i escrita, i mostra interès per la lectura de textos sobre espais naturals.</p>
	<p>9. Conèixer i aplicar elements, operacions i estratègies matemàtics per a resoldre problemes sobre productors, consumidors i descomponedors.</p>	<p>9.1. Coneix i aplica elements, operacions i estratègies matemàtics per a resoldre problemes sobre productors, consumidors i descomponedors.</p>
	<p>10. Conèixer i utilitzar de forma responsable les TIC, utilitzar estratègies per a tractar la informació, convertir-la en coneixement i aplicar-lo, i participar en el propi procés d'aprenentatge.</p>	<p>10.1. Obté i organitza informació, treballa amb l'esquema de la unitat i utilitza els recursos digitals amb interès i responsabilitat.</p>
	<p>11. Mostrar iniciativa i perseverança a l'hora d'afrontar problemes i de defensar opinions, i desenvolupar actituds de respecte i col·laboració a l'hora de treballar en grup.</p>	<p>11.1. Mostra una actitud emprenedora, accepta els errors en autoavaluar-se, persevera en les tasques de recuperació i participa en el treball cooperatiu.</p>

4. SELECCIÓ D'EVIDÈNCIES PER AL DOSSIER D'APRENTATGE (*PORTFOLIO*)

Els estàndards d'aprenentatge mostren el grau de consecució dels criteris d'avaluació des de la mateixa descripció i concreció del criteri. Per a facilitar el seguiment del desenvolupament de cada estàndard, buscarem evidències de l'alumnat que mostren la seua evolució en cada un d'aquests.

En l'annex d'avaluació es proposa un dossier d'aprenentatge d'evidències per als estàndards d'aprenentatge. El quadre següent suggerix una selecció d'algunes d'aquestes possibles evidències. El professorat podrà substituir-les per d'altres que considere més rellevants per al desenvolupament del seu grup.

Libre de l'alumne (LA) / Proposta didàctica (PD) / Recursos fotocopiabls (RF)

Estàndards d'aprenentatge avaluables	Selecció d'evidències per al dossier d'aprenentatge
<p>1.1. Definix <i>ecosistema</i>. Anomena els seus elements. Definix <i>biòtop</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA per a fer un esquema i definir els elements que formen un ecosistema. • Fitxa de reforç (activitat 1) dels RF per a classificar diferents elements d'un ecosistema segons que formen part del biòtop o de la biocenosi.
<p>1.2. Escriu una classificació d'ecosistemes segons els biòtops i descriu, en la realitat i en imatges, els elements que componen els biòtops de diferents ecosistemes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat, que treballa amb la imatge, del LA per a reconèixer diferents tipus d'ecosistemes segons les característiques del biòtop. • Fitxa de reforç dels RF (activitat 2) per a diferenciar tipus d'ecosistemes.
<p>2.1. Definix <i>biocenosi</i>. Identifica i descriu relacions en els ecosistemes. Definix <i>equilibri en un ecosistema</i> i descriu causes que l'alteren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA, que treballa amb la imatge, per a identificar canvis que poden produir-se en un ecosistema. • Activitat d'ampliació de la PD per a identificar causes d'alteració d'un ecosistema.
<p>3.1. Definix i descriu <i>relacions alimentàries</i>. Definix <i>productor</i>, <i>consumidor</i> i <i>descomponedor</i>, i identifica i anomena éssers productors, consumidors i descomponedors en diferents ecosistemes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA per a organitzar éssers vius atenent la relació que estableixen amb l'ecosistema per a obtenir nutrients.
<p>4.1. Definix, anomena i identifica diferents agrupacions d'animals d'una mateixa espècie: associacions gregàries, famílies i societats, i associacions entre individus de diferents espècies: mutualisme, parasitisme i comensalisme.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fitxa de reforç dels RF (activitat 7) que utilitza un esquema per a classificar i resumir les relacions no alimentàries en un ecosistema. • Activitats del LA, que treballen amb imatges, per a descriure diferents relacions entre animals.

<p>5.1. Definix <i>adaptació</i> i distingix entre adaptacions anatòmiques i funcionals. Identifica i descriu diferents adaptacions dels éssers vius, tant de l'entorn com dels presentats en imatges.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat de reforç de la PD per a diferenciar les adaptacions anatòmiques i funcionals. • Activitat del LA, que treballa amb la imatge, per a identificar algunes adaptacions anatòmiques i funcionals dels éssers vius.
<p>6.1. Definix <i>recursos naturals</i>, anomena recursos renovables i descriu les característiques negatives del desenvolupament humà al planeta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA per a reconèixer la sobreexplotació dels recursos naturals com una conseqüència negativa del desenvolupament humà al planeta.
<p>6.2. Definix <i>desenvolupament sostenible</i> i descriu els principis bàsics que s'han de seguir per a aconseguir-lo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA, que treballa amb imatges, per a diferenciar el model de desenvolupament més sostenible.
<p>7.1. Descriu característiques del planeta que hi fan possible la vida. Definix <i>biosfera</i> i <i>biodiversitat</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA per a reconèixer la biodiversitat en una selva.
<p>7.2. Mostra respecte per la natura i proposa accions per a la conservació dels equilibris en els ecosistemes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Taller de ciències dels RF per a promoure actituds de respecte a l'hora d'observar animals en el seu entorn.
<p>8.1. Comprén informacions, adquirix vocabulari sobre ecosistemes, expressa coneixements i opinions de forma oral i escrita, i mostra interès per la lectura de textos sobre espais naturals.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitats del LA per a treballar amb la lectura inicial i amb el vocabulari.
<p>9.1. Coneix i aplica elements, operacions i estratègies matemàtics per a resoldre problemes sobre productors, consumidors i descomponedors.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat d'ampliació dels RF per a conèixer estratègies matemàtiques sobre els tres grups d'éssers d'un ecosistema.
<p>10.1. Obté i organitza informació, treballa amb l'esquema de la unitat, i utilitza els recursos digitals amb interès i responsabilitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat del LA per a participar activament en el procés d'aprenentatge completant l'esquema de la unitat.
<p>11.1. Mostra una actitud emprenedora, accepta els errors en autoavaluar-se, persevera en les tasques de recuperació i participa en el treball cooperatiu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Activitat d'aprenentatge cooperatiu proposada en la PD per a analitzar un medi alterat de l'entorn, explicant les causes que han provocat l'alteració i donant solucions per a reparar-lo.

5. COMPETÈNCIES: DESCRIPTORS I ACOMPLIMENTS

Competència	Descriptor	Acompliment
<i>Comunicació lingüística.</i>	Expressar oralment, de manera ordenada i clara, qualsevol tipus d'informació.	Exposa, de forma oral, la part del treball realitzat en grup de la qual s'ha encarregat sobre un ecosistema pròxim.
	<i>Pla lector:</i> Gaudir amb la lectura.	Llig la lectura inicial i els textos recomanats en el pla lector.
<i>Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.</i>	Comprometre's amb l'ús responsable dels recursos naturals per a promoure un desenvolupament sostenible.	Fa un mural que resumix accions per a contribuir al desenvolupament sostenible.
<i>Competència digital.</i>	Comprendre els missatges elaborats en codis diversos.	Raona sobre els diferents becs de les aus a partir del vídeo «I tu, què hi penses? Per què les aus tenen becs tan diferents?»
<i>Aprendre a aprendre.</i>	Prendre consciència dels processos d'aprenentatge. Aplicar estratègies per a la millora del pensament creatiu, crític, emocional, interdependent...	Busca informació sobre espècies animals on l'aprenentatge infantil és important. Pensa i opina sobre la gestió de les deixalles.
	<i>Intel·ligències múltiples:</i> Desenvolupar les diferents intel·ligències múltiples.	Fa un treball en equip sobre un medi natural de la comunitat, per a desenvolupar diferents intel·ligències múltiples (lingüística, natural i científica, interpersonal...).
<i>Competències socials i cíviques.</i>	Concebre una escala de valors pròpia i actuar conforme a aquesta.	Proposa accions per a la conservació dels equilibris en els ecosistemes i per a contribuir al desenvolupament sostenible.
	<i>Educació en valors:</i> Aprendre a comportar-se des del coneixement dels diferents valors.	Aplica la «regla de les tres erres».
<i>Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.</i>	Mostrar iniciativa personal per a iniciar o promoure accions noves.	Planteja solucions per a reparar el mal causat en els ecosistemes alterats.
<i>Consciència i expressions culturals.</i>	Apreciar la bellesa de les expressions artístiques i de la realitat quotidiana.	Fa fotos de l'entorn natural i dels animals quan es fa la visita proposada en el taller de ciències o en la PD.

6. TASQUES

Libre de l'alumne (LA) / Proposta didàctica (PD) / Recursos fotocopiables (RF) / Llibre digital (LD)

Tasca 1: Llegim «Vicenteta “la Cabreta”» i treballem amb el text i amb la imatge inicial.

- Coneixem els suggeriments metodològics i anticipem les tasques amb la PD.
- Llegim la lectura i realitzem les activitats del LA i del LD.
- Observem la imatge i realitzem les activitats del LA i del LD.
- Fem el projecte per a treballar en equip de la PD.
- Exposem, de forma breu, l'esquema complet de la unitat del LD.
- Realitzem l'activitat «Recorda el que saps sobre els ecosistemes» del LD.

Tasca 2: Definim *ecosistema* i les seues parts.

- Coneixem els suggeriments metodològics i identifiquem les idees prèvies i les dificultats d'aprenentatge de la PD.
- Fem una descripció general de com és un ecosistema amb el LA i visualitzem el vídeo «Què és un ecosistema?» del LD.
- Definim *biòtop*, distingim els tipus de biòtop atenent-ne les característiques amb el LA i amb la presentació del LD, i treballem amb la imatge del LA i del LD.
- Realitzem les activitats de reforç, d'ampliació i d'aprenentatge cooperatiu de la PD.
- Definim *biocenosi* i comprem les relacions existents en els ecosistemes, aprofundint en la situació d'equilibri i en les possibles causes que l'alteren, amb el LA i amb les presentacions del LD.
- Treballem amb la imatge del LA i del LD, i realitzem l'activitat d'ampliació de la PD.
- Realitzem les activitats del LA i del LD, les activitats 1 i 2 de la fitxa de reforç dels RF, el projecte per a investigar de la PD i l'activitat d'aprenentatge cooperatiu de la PD.
- Fem la videoactivitat «Aprenc a observar una selva» del LD i el taller de ciències proposat en els RF «Com s'observen els animals en el seu entorn».

Tasca 3: Coneixem les relacions alimentàries en l'ecosistema.

- Coneixem els suggeriments metodològics de la PD.
- Definim els diferents tipus de relacions alimentàries d'un ecosistema amb el LA i amb els recursos digitals (vídeos i presentacions) del LD.
- Treballem amb les imatges del LA i del LD, i realitzem les activitats del LA i del LD, les activitats de reforç i ampliació de la PD, les activitats relacionades de les fitxes de reforç dels RF i la fitxa d'ampliació dels RF.
- Fem el projecte per a investigar i l'aprenentatge cooperatiu sobre relacions alimentàries en els ecosistemes, proposats en la PD.

Tasca 4: Reconeixem altres relacions en l'ecosistema.

- Coneixem els suggeriments metodològics de la PD.
- Expliquem les relacions entre éssers de la mateixa espècie i de diferent espècie amb el LA i amb les presentacions digitals del LD, i treballem amb les imatges del LA i del LD.
- Treballem amb les imatges del LA i del LD.
- Exposem algunes curiositats de relacions no alimentàries en l'ecosistema amb els vídeos i les presentacions del LD.

- Realitzem les activitats del LA i del LD, les activitats de reforç de la PD, les activitats 6 i 7 de la fitxa de reforç dels RF, i el projecte per a investigar de la PD aplicant la metodologia d'aprenentatge cooperatiu nombres iguals junts.

Tasca 5: Identifiquem diferents tipus d'adaptacions dels éssers vius.

- Coneixem els suggeriments metodològics i identifiquem algunes complexitats en l'aprenentatge amb la PD.
- Definim *adaptació* i distingim entre adaptació anatòmica i funcional amb el LA i amb el vídeo «Adaptacions» del LD, i en coneixem alguns exemples amb les presentacions i el vídeo del LD.
- Treballem amb les imatges amb el LA i amb el LD, i realitzem les activitats relacionades del LA, del LD, de reforç i ampliació de la PD, i de reforç dels RF.
- Exposem de forma cooperativa el projecte per a investigar proposat en la PD de la tasca anterior.

Tasca 6: Estudiem la relació de les persones i els ecosistemes.

- Coneixem els suggeriments metodològics de la PD.
- Definim *recurs natural renovable* amb el LA, utilitzant la presentació del LD, i treballem amb la imatge del LA i del LD.
- Expliquem alguna de les alteracions que produïm en els ecosistemes i en la nostra societat amb el LA i realitzem les activitats del LA i del LD, i l'activitat de reforç i de la PD.
- Definim *desenvolupament sostenible* amb el LA i comparem models de desenvolupament amb la presentació del LD.
- Treballem amb les imatges del LA i del LD, i realitzem les activitats del LA i del LD, i la fitxa (activitat 7) d'ampliació dels RF.
- Anàlitzem un medi alterat, tal com es proposa en la PD, utilitzant la metodologia d'aprenentatge cooperatiu de full giratori.

Tasca 7: Definim *biosfera* i *biodiversitat*.

- Coneixem els suggeriments metodològics de la PD.
- Expliquem els diferents apartats de la tasca amb el LA.
- Realitzem les activitats proposades en el LA de forma cooperativa aplicant la dinàmica de full giratori.

Tasca 8: Observem éssers vius en el seu medi.

- Coneixem els suggeriments metodològics de la PD per a «Científics menuts: els éssers vius al seu medi» i per a «Experiències: traiem conclusions».
- Visualitzem el vídeo «Observem éssers vius al camp» del LD.
- Interpretem les imatges del LA i visualitzem els vídeos relacionats del LD.
- Realitzem les activitats del LA i del LD, i el projecte per a treballar en equip de forma cooperativa proposat en la PD.
- Busquem informació sobre parcs nacionals en Internet, tal com es proposa en la PD.

Tasca 9: Repassem la unitat.

- Coneixem els suggeriments metodològics del repàs de la unitat amb la PD.
- Llegim el resum de la unitat del LD.
- Realitzem les activitats de repàs de la unitat del LA i del LD.

- Recopilem les activitats per al dossier d'aprenentatge de l'alumne.

7. ESTRATÈGIES METODOLÒGIQUES

En el desenvolupament de les tasques s'usen diverses estratègies metodològiques:

- Exposició del professorat utilitzant diferents suports, explicant detalladament el significat dels termes més complexos i nous, i utilitzant la imatge (il·lustracions, vídeos i fotografies) per a exemplificar definicions i relacions. Abans de començar, s'han de conèixer les idees prèvies i les dificultats d'aprenentatge de l'alumnat, i anticipar les tasques previstes.
- Realització d'una visita a un espai natural per a tractar les relacions entre els éssers vius i per a exposar curiositats i anècdotes relacionades amb la vida animal i vegetal.
- Treball reflexiu individual en el desenvolupament de les activitats individuals, projectes per a investigar i tallers de ciències.
- Treball en grup, en equip o de forma cooperativa, en el desenvolupament d'activitats i de projectes: fer grups de 3 o 4 alumnes i utilitzar les estructures d'aprenentatge cooperatiu suggerides en la guia del professorat per a treballar els principis de definició de l'objectiu grupal, d'interdependència positiva i d'interacció cara a cara. Es recomana l'aprenentatge cooperatiu aplicant les metodologies de full giratori, nombres iguals junts i llapis al centre.
- Posada en comú en gran grup, després del treball individual o grupal.

8. RECURSOS

Els materials de suport següents poden reforçar i ampliar l'estudi dels continguts de l'àrea de Ciències de la natura:

- Recursos fotocopiabls de la proposta didàctica, amb activitats de reforç, ampliació, tallers de ciència i avaluació.
- Quaderns complementaris del llibre de l'alumne.
- Els materials digitals, entre els quals destaquen els vídeos i les simulacions amb informació complementària sobre les cèl·lules i els éssers vius, l'observació d'organismes mitjançant el microscopi, la descripció i l'ús d'aquest instrument, la forma de realitzar observacions científiques, les tècniques d'observació de la biodiversitat en medis naturals...
- Un microscopi escolar i materials per a realitzar observacions.
- Guies de classificació, manuals, enciclopèdies i mitjans informàtics de consulta.

Recursos digitals

- Llibre digital: l'alumnat podrà reforçar o ampliar els continguts estudiats utilitzant els recursos digitals disponibles.
- CD que acompanya la proposta didàctica, amb els recursos fotocopiabls.
- Enllaços web: <http://anayaeducacion.com> i <http://leerenelaula.com/planlector>

9. INSTRUMENTS D'AVUACIÓ

- Prova d'avaluació de la unitat (en els recursos fotocopiabls de la unitat i en el llibre digital).

- Registre d'avaluació (en l'annex d'avaluació).
- Altres recursos: rúbrica, diana, etc. (en l'annex d'avaluació).

10. MESURES PER A LA INCLUSIÓ I L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

- Quines dificultats i potencialitats preveig en el grup durant el desenvolupament de la unitat?
- Com minimitzaré les dificultats?
- Quines necessitats individuals preveig en el desenvolupament de la unitat?
- Quins recursos i estratègies manejaré per a atendre les necessitats individuals?

11. AUTOAVALUACIÓ DEL PROFESSORAT

- Quin percentatge d'alumnes han aconseguit els objectius d'aprenentatge de la unitat?
- Què és el que millor ha funcionat en aquesta unitat?
- Què canviaria en el desenvolupament de la unitat el pròxim curs? Per què?